

ಸಾಮರಸ್ಯ ಸುಖರಹಸ್ಯ

ನಾವು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ ಎಂಬುದಿಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾವುದರೊಡನೆಯೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವ ವಸ್ತುವನ್ನು ನಾವು ಊಹಿಸಲಾರವು. ಆ ರೀತಿ ಊಹಿಸುವಾಗಲೇ ನಾವು ಅದರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತೇವೆ. ಇಡೀ ಜಗತ್ತು ಒಂದು ಚಿತ್ರ ವಿದ್ಯಂತೆ. ಆ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗೆರೆಯೂ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಣ್ಣವೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನೂ ಪೂರ್ಣ ಚಿತ್ರದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿದರೆ ಅದು ತನ್ನ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಫ್ರಿಟ್ಜ್ ಫ್ ಕಾಪ್ರಾ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: “ಜಗತ್ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಲ್ಲ, ಪರಸ್ಪರ ಸಂಪರ್ಕವುಳ್ಳ, ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಘಟನೆಗಳ ಒಂದು ಜಾಲ. ಆಳ ಪರಿಸರವಿಜ್ಞಾನವು ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳ ಆಂತರಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮಾನವನನ್ನು ಜೀವನಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಳೆಯೆಂದಷ್ಟೇ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆ”(Web of Life, p.7). ಈ ಎಳೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರಬೇಕು, ಪರಸ್ಪರ ಎಳೆದಾಟದಿಂದ ದುರ್ಬಲವಾದರೆ ಇಡೀ ಸಮಾಜವೇ ದುರ್ಬಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬೌದ್ಧ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ತಿಚ್ ನ್ಹಾಟ್ ಹನ್ತ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: “ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ಹೂ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಆಳವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ, ಹೂವು ಆಗಲೇ ಗೊಬ್ಬರದಲ್ಲಿ ಇದೆಯೆಂದೂ ಗೊಬ್ಬರವು ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ಆಗಲೇ ಇರುವುದೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ” (Peace is Every Step, p. 58). ಗೊಬ್ಬರ ಮರವನ್ನು ಸೇರಿ ಮುಂದೆ ಹೂವಾಗಿ ಅರಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಹೂವು ಮುಂದೆ ಕೊಳೆತು ಗೊಬ್ಬರವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳವು. ಆ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯೇ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: ಮರದಿಂದ ಉದುರುತ್ತಿರುವ ಎಲೆಯನ್ನು “ಮರದಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗುತ್ತಿರುವೆಯೆಂದು ನಿನಗೆ ವ್ಯಥೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಅದು ಹೇಳಿತು: “ಖಂಡಿತ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಮಣ್ಣಿನೊಡನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆ ಮರದೊಡನೆ ಒಂದಾಗುತ್ತೇನೆ” (ಅದೇ, ಪು.117).

ನಾವು ಮೂರು ಬಗೆಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ: ಪ್ರಾಕೃತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆಂತರಿಕ. ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಾತಾವರಣವೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪರಿಸರ—ಗಾಳಿ, ನೀರು, ಸಸ್ಯ, ಪ್ರಾಣಿ ಮುಂತಾದವು. ಇವುಗಳು ನಮ್ಮ ಬದುಕಿಗೆ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯವಾದುವುಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲ.

ಇವುಗಳು ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವುದು, ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿರುವುದು ಮತ್ತು ಮಾಲಿನ್ಯರಹಿತವಾಗಿರುವುದು ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ದಿಯ ಬಾಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕ. ಅಂದರೆ ನಾವು ಪ್ರಕೃತಿಯೊಡನೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಿಂದ ಅಥವಾ ಸಾಮರಸ್ಯದಿಂದ ಬಾಳಬೇಕು. ವಿಕಾಸವೆಂದರೆ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗುವುದೆಂದಾದರೂ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ ಅದನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದೆಂದಲ್ಲ. ತನ್ನಿಂದ ಮಗು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗುವುದನ್ನು ತಾಯಿಯು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾಳೆ, ಅದು ಅವಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಗು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗುವುದು ತಾಯಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿಯಲ್ಲ, ಮಗು ಬೆಳೆದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದಷ್ಟೂ ತಾಯಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾನವನು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಶಿಶುವಿನಂತೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ದಾಸನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ, ಮುಂದೆ ವಿಕಾಸ ಹೊಂದಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಆರಾಧಕನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗದೆ ಅವನು ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿನಾಶಕನಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಶೋಚನೀಯ. ನಾವು ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ನಾಶಕ್ಕೆ ನಾವೇ ಕಾರಣರಾಗುತ್ತೇವೆ.

ನಿಸರ್ಗದೊಂದಿಗೆ ಸುಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ವಾಸಿಸುವುದರ ಮೂಲಕವೇ ನಿಜವಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಾಧ್ಯ.

—ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ

ನಾವು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ವಾತಾವರಣ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಥವಾ ಮಾನವೀಯ ವಾತಾವರಣ. ನಮ್ಮ ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಇತರರೊಡನೆ ಮತ್ತು ಇಡೀ ಸಮಾಜದೊಡನೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಮಾನವನಿಗೆ ಒಂದು ಸಂಬಂಧ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಬಂಧದ ತುಡಿತ ಅವನಲ್ಲಿರಬಹುದಾದ ಬೇರೆ ಎಲ್ಲ ತುಡಿತಗಳಿಗಿಂತಲೂ ತೀವ್ರವಾದುದು ಎಂದು ಮನಶ್ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇತರರೊಡನೆ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ಅನೇಕರು ಒಂಟಿತನದಿಂದ ನರಳುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲರೊಡನಿದ್ದೂ ಅವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದವರಂತೆ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಏಕಾಂತ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರೆ ಅನೇಕರು ಜನಜಂಗುಳಿಯ ಮಧ್ಯೆ ಒಂಟಿತನದ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಏಕಾಂತ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಒಂಟಿತನ. ಶ್ರೀರಮಣ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: “ಏಕಾಂತತೆ ಮಾನವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಜನಜಂಗುಳಿಯ ಮಧ್ಯೆಯೂ ಶಾಂತಮನಸ್ಸಿನಾಗಿರಬಹುದು. ಅವನು ನಿಜವಾಗಿ

ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿರುವನು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರಬಹುದು, ಆದರೂ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದು. ಅವನು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿರುವನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕಾಂತವೆನ್ನುವುದು ಒಂದು ಮಾನಸಿಕ ಕ್ರಿಯೆ. ಆಸೆಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧನಾಗಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಅವನು ಎಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೂ, ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿರುವನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅನಾಸಕ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆ" (Talks with Sri Ramana Maharshi, p.16).

ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ, ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಆದರ್ಶ ಅಥವಾ ಧೈಯಕ್ಕಾಗಿ ಆದರೂ ತಮ್ಮನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಜನರಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕ. ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಅನೇಕ ಯುವಕರು ಭಯೋತ್ಪಾದಕ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಧೈಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಉನ್ನತ, ಉದಾತ್ತ ಧೈಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಯುವಕರಿಗೆ ನೀಡದೆ ಇದ್ದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಾಣಲು ವಿಕೃತ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಈ ಸಂಬಂಧದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡು ತಂದೆತಾಯಿಗಳು, ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಜನರೊಡನೆ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆಂಬುದನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಲಿಸಿಕೊಡುವುದು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ.

ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧ ಕಡಮೆಯಾದಷ್ಟೂ ಸುಖ ಕಡಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಮಾನಸಿಕ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. "ಈಗ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ನಿಜವಾದ ಮಹಾರೋಗವೆಂದರೆ ಭೌತಿಕ ಹೃದಯವ್ಯಾಧಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾನು ಯಾವುದನ್ನು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಹೃದ್ರೋಗವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆಂಬ ಅದು. ಅದೇ ತೀವ್ರ ಒಂಟಿತನದ, ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ, ಪರಕೀಯತೆಯ ಮತ್ತು ದುಗುಡದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಈಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ಸಾಮೂಹಿಕತೆಯನ್ನೂ ಬಲಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆ ಕುಸಿದುಹೋಗಿರುವುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ಇದೇ ಇಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ರೋಗಕ್ಕೆ, ಸಿನಿಕತನಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಹಿಂಸಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಮೂಲಕಾರಣ" (Dr. Dean Ornish, Love and Survival, p.12-13).

ನಾವು ಇತರರೊಡನೆ ಪ್ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಪ್ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇರಬಾರದು. ಪ್ರೀತಿಯ ಶಾರದಾದೇವಿಯವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: "ನಾವು ಇತರರಿಂದ ಏನನ್ನಾದರೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿ ಸೀಮಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಹೆಚ್ಚು ಕೊಟ್ಟವರನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇವೆ, ಕಡಮೆ ಕೊಟ್ಟವರನ್ನು ಕಡಮೆ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇವೆ ಮತ್ತು ಏನೂ ಕೊಡದೆ ಇರುವವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ." ನಾವು ಹೂವೇ ಮುಂತಾದ

ಸುಂದರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಏನನ್ನೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವು ಏನನ್ನೂ ಕೊಡಲಾರವು ಎಂಬುದು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತು. ಆದರೆ ಮಾನವರಿಂದ ಮಾತ್ರ ನಾವು ಏನನ್ನಾದರೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ನಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಮಿತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯೇ ಪ್ರತಿಫಲ, ನಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೇ ನಮಗೆ ಸಂತೃಪ್ತಿಯನ್ನೂ, ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನೂ ನೀಡಬೇಕು. ನಾವು ಇತರರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದು ನಮಗೆ ಅವಶ್ಯಕ, ನಮ್ಮ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅವಶ್ಯಕ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮನಗಾಣಬೇಕು. ಆಗ ಇತರರಿಂದ ನಾವು ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸದೆ, ಅವರ ಪ್ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದನವನ್ನೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸದೆ ಅವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ನಾವು ಇತರರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದರೂ ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸದಿದ್ದಾಗ ಅವರಲ್ಲಿರುವ ಅಂತರಿಕ ಕೊರತೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮರುಕವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಎಲ್ಲರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಇರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಔದಾಸೀನ್ಯವೇ ಪ್ರೀತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಬಹುದು. ಅನೇಕರು ನಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸದೇ ಇರಬಹುದು. ಅಂಥವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು.

ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದೆಂದರೆ ಅವನನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಲ್ಲ. ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಅವನಿಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವುದು.

—ಡಾ. ಹ್ಯಾರಿ ಎ. ಓವರ್ಸ್ಟ್ರೀಟ್

ನಾವು ಯಾರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇವೆಯೋ ಅವರು ನಮ್ಮ ಸ್ವಂತದವರಾಗಿರಬೇಕು, ಅವರು ನಾವು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಬೇಕು, ನಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ನಾವು ಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿರಬೇಕು ಎಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇದು ನಿಜವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲ, ವ್ಯಾಮೋಹ—ಅಂತರಿಕ ಶೂನ್ಯತೆಯ ಪರಿಣಾಮ. ಪ್ರೀತಿಯೆಂದರೆ ಅಂತರಿಕ ಶೂನ್ಯತೆಯನ್ನು ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ. ತನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪರಿಧಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬವನ್ನೂ ತಾನಿರುವ ಸಮಾಜವನ್ನೂ ಕೊನೆಗೆ ಇಡೀ ಮಾನವಕೋಟಿಯನ್ನೂ ತನ್ನ ಪ್ರಜ್ಞಾವಲಯದೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನೇ ಪ್ರೀತಿ ಎನ್ನುವುದು.

ಇತರರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಬೇಕಾದರೆ ಮೊದಲು ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ಪ್ರೀತಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ಪ್ರೀತಿಸುವುದೆಂದರೆ ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು, ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಕೀಳರಿಮೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು.

ವುದು, ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಪವಿತ್ರ, ಪರಿಪೂರ್ಣ, ದಿವ್ಯ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು. ಈ ರೀತಿ ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಮನೋಭಾವವಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಇತರರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ತನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತ ಇತರರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ. ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದೆಂದರೆ ಸ್ವಾರ್ಥಿಯಾಗಿರುವುದೆಂದಲ್ಲ. ಸ್ವಾರ್ಥ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆಂತರಿಕ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದು ನಿಜವಾದ ಆತ್ಮಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲ, ಬದಲು ಒಂದು ಶೂನ್ಯತೆಯ ಭಾವ. ಆದರೆ ಪ್ರೀತಿ ಎನ್ನುವುದು ಪೂರ್ಣತೆಯ ಭಾವ.

ಪ್ರೀತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಗುಣ ಸಹಾನುಭೂತಿ. ಸಹ ಅನುಭೂತಿ ಎಂದರೆ ಇತರರ ಸುಖದುಃಖಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ—ಇತರರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರ ಸುಖದುಃಖಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುವ ಮನೋಭಾವ. ಇದು ನಾವು ಇತರರೊಡನೆ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸಂಬಂಧವಿರಬೇಕಾದರೆ ಇತರರ ಸುಖದುಃಖಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಲಿಯಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಸುಖವನ್ನು ಇತರರೊಡನೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ, ಇತರರ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನಾವು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಾವು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೆಲವರು ಇತರರ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೂ ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಇತರರ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಹಾನುಭೂತಿ ತೋರಿದರೆ ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ಎಷ್ಟೋ ಹಗುರವಾಗುತ್ತದೆ. “ನನ್ನ ಕಷ್ಟವೇ ನನಗೆ ಸಾಕಾಗಿದೆ, ಇನ್ನು ನಿನ್ನದು ಬೇರೆ ತಾಪತ್ರಯ”—ಎನ್ನುವ ಮನೋಭಾವ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಇದು ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟವನ್ನೇನೂ ತಗ್ಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಅದರ ಬದಲು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇತರರ ಕಷ್ಟದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಹಾನುಭೂತಿ ತೋರಿಸುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ವಿಶಾಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟ, ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಬದಲು ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟದ ಮುಂದೆ ಇತರ ರೆಲ್ಲರ ಕಷ್ಟಗಳೂ ಸಣ್ಣದಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವಂತಹ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ತುಂಬ ಶೋಚನೀಯ.

ಉತ್ತಮ ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಉಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ನಾವು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿರ ಬೇಕು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ದೋಷದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಸಂದೇಹದೃಷ್ಟಿ ಯಿಂದಲೂ ನೋಡುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರು ಯಾರೊಡನೆಯೂ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರಲಾರರು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದ್ವೇಷ ಮನೋಭಾವ ವುಳ್ಳವರು ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತಮ್ಮ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಇತರರ ಮೇಲೆ ಆರೋಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸಿದರೂ ಆ ಪ್ರೀತಿಯ ಒಂದೆ ಯಾವುದೋ ದುರುದ್ದೇಶವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಸೂಚು ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡಿ ಒಂದು ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ—ಅಚಾನಕವಾಗಿ—ಆ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕಾಗಿ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯ

ಮಾನವನ ಸ್ವಭಾವ.

ಶ್ರೀಮತೆ ಶಾರದಾದೇವಿಯವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಒಂದು ಘಟನೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತನು ಒಂದು ಬುಟ್ಟಿ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರಿಗಾಗಿ ತಂದಿದ್ದನು. ಊಟದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬಡಿಸ ಲಾಯಿತು. ತಿಂದವರೆಲ್ಲರೂ ಹಣ್ಣು ತುಂಬ ಹುಳಿ ಎಂದು ಆ ಹಣ್ಣನ್ನೂ ತಂದ ಭಕ್ತನನ್ನೂ ದೂಷಿಸತೊಡಗಿದರು. ಶ್ರೀಮಾತೆ ಯವರಿಗೆ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಆ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ವಾಗಲೆಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು, “ಈ ಹಣ್ಣು ಸ್ವಲ್ಪ ಹುಳಿ ಯಾದರೂ ಪರಿಮಳ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ,” ಎಂದು. ಇದು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವ. ಇಂತಹ ಘಟನೆಗಳು ಶ್ರೀಮಾತೆ ಯವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ. ನಾವು ಇಂತಹ ಮನೋಭಾವ ವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರೆ ಪರಸ್ಪರ ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧ ಉತ್ತಮವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಇತರರ ದೋಷಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅವು ಗಳಿಂದ ವಿಚಲಿತರಾಗದೇ ಇರುವುದು—ಇದೇ ನಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಪರೀಕ್ಷೆ.

—ಸಂತ ಥೆರೆಸಾ

ಇತರರ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುವ ಮತ್ತು ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಉದಾತ್ತ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ನಾವು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಾವು ನಮ್ಮ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುವಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಇತರ ರದನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇತರರ ದೋಷ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಾಗ ಅದು ಅಷ್ಟು ಅಸಹನೀಯವಾಗಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಇತರರು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವುದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ನಮಗೆ ತುಂಬ ಅಸಹನೀಯ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಾವೇ ಹೇಳುವ ಎಷ್ಟೋ ಸುಳ್ಳುಗಳು ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಬಂದರೂ ಅಷ್ಟು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಎಷ್ಟೋ ದೋಷಗಳನ್ನು ನಾವು ಸಮರ್ಥಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಇತರರ ತಪ್ಪನ್ನು ಆ ರೀತಿ ಸಮರ್ಥಿಸುವುದಾಗಲಿ ಕ್ಷಮಿಸುವುದಾಗಲಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೆಟ್ಟದಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವನ ಕೆಟ್ಟತನಕ್ಕೆ ಅವನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರನಾಗಿರು ವುದಿಲ್ಲ, ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಒತ್ತಡಗಳೂ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಆತನ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ಆರಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಯಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ನೋವಿರುತ್ತದೆ. ಆ ನೋವನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಮಗಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಲು ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ತಪ್ಪನ್ನು ಇತರರು ಗುರುತಿಸಿ ಹೇಳಿದಾಗ ನಮಗೆ ಸಹಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ತೀವ್ರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತೇವೆ, ಇಲ್ಲವೇ ಯಾವುದಾದರೂ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು

ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇವೆ. ಯಾರೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡದೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ತಪ್ಪಾಗುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಆಗ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇತರರ ಮೇಲೆ ಆ ತಪ್ಪನ್ನು ಆರೋಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇವೆ, ಇಲ್ಲವೇ "ಅವನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಹೀಗಾಯಿತು" ಎಂದು ನುಣುಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅದರ ಬದಲು, "ಹೌದು, ಇದು ನನ್ನದೇ ತಪ್ಪು" ಎಂದು ಉದಾರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ ನಮಗೇನೂ ಅವಮಾನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅದರ ಬದಲು ನಮ್ಮ ಮೇಲಿನ ಇತರರ ಗೌರವ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಾವು ಎಷ್ಟೋ ರುಚಿರುಚಿಯಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಂದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಯಾದ ಒಂದು ಪದಾರ್ಥವಿದೆ. ಅದನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನ: ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ಅದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುದಿಯುತ್ತಿರಲಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪಾತ್ರೆ ತುಂಬಿ ದಯೆಯನ್ನು ಸುರಿಯಿರಿ. ಅನಂತರ ಪರಹಿತ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ. ಈಗ ಒಂದು ಸೌಟು ತುಂಬ ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಔದಾರ್ಯದ ಪರಿಮಳದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ. ಈಗ ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಶ್ಲಾಸವೆಂಬ ಸೌಟಿನಿಂದ ತಿರುಗಿಸಬೇಕು. ಸ್ವಾರ್ಥತೆಯ ಒಂದು ಕಣವೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಅದನ್ನು ಸೋಸಬೇಕು. ಈಗ ಪ್ರೀತಿಯೆಂಬ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬಡಿಸಬೇಕು (ಆಧಾರ: J. Maurus, *Just a Moment Please*, p.11). ಇದೇ ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧದ ರಹಸ್ಯ.

ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಇತರರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸುವವನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ಸ್ವಲ್ಪಾವಕಾಶ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

—ಇನ್ಸತ್ ಖಾನ್

ನಾವು ವಾಸಿಸುವ ಇನ್ನೊಂದು ಅತಿ ಮುಖ್ಯ ವಾತಾವರಣ ಆಂತರಿಕವಾದುದು. ನಮ್ಮ ಆಂತರಿಕ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿದ್ದರೆ, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಭಾವ ಇವುಗಳೆಲ್ಲದರ ನಡುವೆ ಉತ್ತಮ ಸಾಮರಸ್ಯವಿದ್ದರೆ ಆಗ ಹೊರಗಿನ ನಮ್ಮ ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧವೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಂತರಿಕ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗೆ ನಾಂದಿ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಯಜಮಾನನಲ್ಲದ ಮನೆಯಂತಿರುತ್ತದೆ. ಹಳೆಯ ಸುಸ್ಥಾರಗಳಿಂದ ಆಸೆಗಳು ಫುಕಿದೇಳುತ್ತಿರುತ್ತವೆ, ಮಾನಸಿಕ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿ ಅದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವಂತೆ ತಾಳ ಹಾಕುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಆದರ್ಶದ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ನಾವು ಜಾಗೃತರಾಗಬೇಕು, ನಮ್ಮ ಅರಿವು ನಮಗೆ ಮೂಡಬೇಕು. ನಾವು ಎಚ್ಚೆತ್ತು ಬುದ್ಧಿ

ಯನ್ನು ಆಸೆಗಳ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಅದು ನಮ್ಮ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಮನಸ್ಸು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.

ಉನ್ನತ ಆದರ್ಶದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿ ಅಥವಾ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಲಯುತಗೊಳಿಸುವುದೇ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿ. ಇದರ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ಉತ್ತಮವಾದಂತೆ ಇತರರೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧವೂ ಉತ್ತಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುರಿ ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಡುವುದು ಮಾತ್ರವಾಗಿರದೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಒತ್ತನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ನಾವು ಹೊರದೇಶದಿಂದ ಅನೇಕ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನ್ನು ಬಳಸುವ ಕಲೆಯೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಅಪಾರ ಹಾನಿಯೇ ಹೊರತು ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ರಚನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬಳಸುವುದು ಹೇಗೆಂಬುದನ್ನೂ ಕಲಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಜ್ಞಾನವು ರಚನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅದನ್ನು ಬಳಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಉತ್ತಮನಾಗಿರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞಾನದಾನ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿನಿರ್ಮಾಣ—ಇದು ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುರಿ. ಇದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇತರರೊಡನೆ ಸಾಮರಸ್ಯದಿಂದ ಬಾಳಲು ಸಾಧ್ಯ, ಮತ್ತು ಈ ಸಾಮರಸ್ಯವೇ ಸುಖದ ರಹಸ್ಯ.

ಎಫ್

ಮಾನವೀಯ ಸ್ಪಂದನ

ಒಮ್ಮೆ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಪರಿವ್ರಾಜಕರಾಗಿ ಆಳ್ವಾರ್ ದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಕಡು ಬಡವಿಯಾದ ಮುದುಕಿಯೊಬ್ಬಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶದಲ್ಲಿ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಹೊಂದಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದನಂತರ ತಾವು ಹಿಂದೆ ತಿಂದಂತಹ ದಪ್ಪ ದಪ್ಪ ಚಪಾತಿಯನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಅದೇ ಮುದುಕಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು. ಮುದುಕಿಯ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇಲ್ಲ! ಹಿಗ್ಗಿನಿಂದ ಉಣ ಬಡಿಸುತ್ತಾ, "ಅಯ್ಯೋ! ನಾನೊಬ್ಬ ಬಡವಿ. ಎಷ್ಟೇ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ರುಚಿರುಚಿಯಾದ ಅಡುಗೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಡಿಸಲಾರೆನಲ್ಲಾ!" ಎಂದು ಪೇಚಾಡಿದಳು. ಆದರೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಬಾಲಕನಂತೆ ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಾ, "ನೋಡು! ಎಂತಹ ತಾಯನ ಈ ಅಜ್ಜಿಯಲ್ಲಿ! ಅವಳೇ ಸ್ವತಃ ಮಾಡಿದ ಈ ದಪ್ಪ ದಪ್ಪ ಚಪಾತಿಗಳು ಎಷ್ಟು ಸಾತ್ವಿಕ!" ಎಂದು ತಿಂದರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಮನೆಯ ಪೋಷಕರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಗಿಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ನೋಟನ್ನು ತುರುಕಿದರು!!

ಎಫ್